



**Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University**  
(Central University)

**B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016**

**संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यक्रमाः**

(Syllabi in Sanskrit Medium)

**शास्त्री (बी.ए.) कार्यक्रम**

(स्नातक स्तरीय)

**Shastri (B.A.)**

**Programme**

(UG Level)

सत्यापित  
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

सहायक कुलसचिव (शिक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016



**Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University**  
(Central University)

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

**नव्य न्याय पाठ्यक्रमः**

**शास्त्री (बी.ए.) कार्यक्रमः**

**(स्नातक स्तरीयः)**

**Shastri (B.A.)**

**Programme**

**(UG Level)**

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः) कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

शास्त्रपाठ्यक्रमः (सम्मानितः) (B.A. Honours)

विषयः - नव्यन्यायः

प्रथमसत्रम्

MC-1 प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः आरम्भतः पदार्थसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलवादः 2. ईश्वरसिद्धिः 3. पदार्थस्वरूपम् 4. शक्तिसादृश्यपदार्थयोः पदार्थान्तरत्वनिराकरणम्	20	1
2	1. द्रव्यम्, द्रव्यत्वजातिसिद्धिः 2. तमसो द्रव्यान्तरत्वनिराकरणम् 3. गुणः 4. कर्म 5. सामान्यम् 6. विशेषः 7. समवायः	20	1
3	1. अभावः 2. अभावस्य अधिकरणस्वरूपत्वनिराकरणम् 3. पदार्थसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम्	20	1
4	1. कारणस्वरूपम् 2. कारणभेदाः 3. अन्यथासिद्धिः 4. द्रव्यसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम् 5. कस्मिन् द्रव्ये के गुणाः सन्तीत्यस्य निर्वचनम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः)	अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं. गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

04/11/23

1. प्रो० पी० व० क० श्रीवास्तव (अनपार्श्व)
2. प्रो० रामचन्द्रशर्मा (अनपार्श्व)
3. प्रो० प्रभाकरप्रसाद (अनपार्श्व)

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

04-11-23

सत्यापित  
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-2 द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कभाषा, केशवमिश्रप्रणीता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः आदितः प्रमाणपदार्थनिरूपणपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. ग्रन्थप्रयोजनम् 2. शास्त्रप्रवृत्तिः 3. प्रमाणलक्षणम् 4. प्रमालक्षणम् 5. करणलक्षणम् 6. कारणलक्षणम् 7. कारणभेदप्रदर्शनम् 8. असमवायिकारणनिरूपणम् 9. निमित्तकारणनिरूपणम्	20	1
2	1. अनधिगतार्थगन्तृत्वरूपप्रमाणलक्षणखण्डनम् 2. प्रत्यक्षलक्षणं तद्विभागश्च 3. प्रत्यक्षप्रमा तत्करणनिरूपणं च 4. इन्द्रियार्थसन्निकर्षनिरूपणम् 5. सविकल्पकस्य प्रत्यक्षत्वे आक्षेपः तत्परिहारश्च। 6. अनुमानलक्षणप्रतिपादनम् 7. लिङ्गपरामर्श-व्याप्त्योर्लक्षणम् 8. उपाधेः लक्षणोदाहरणप्रदर्शनम्	20	1
3	1. लिङ्गज्ञानस्य त्रैविध्यप्रतिपादनम् 2. स्वार्थ-परार्थयोरनुमानभेदयो-निरूपणम् 3. अन्वयव्याप्ति-व्यतिरेक- व्याप्तिप्रतिपादनम् 4. अन्वय- व्यतिरेक-केवलव्यतिरेक-केवलान्वयीनां त्रिविधानां लिङ्गानां निरूपणम् 5. व्याप्ति-पक्षधर्मतानिरूपणम् 6. पक्ष-सपक्ष-विपक्षाणां लक्षणम् उदाहरणं च 7. हेत्वाभासलक्षणं तद्विभागश्च	20	1
4	1. उपमाननिरूपणम् 2. शब्दप्रमाणम् 3. आप्त-वाक्ययोर्लक्षणम् 4. शाब्दबोधकारणप्रदर्शनम् 5. पदलक्षणम्, पदज्ञान-वाक्यज्ञानयोः अनुपपत्तिशंका तत्समाधानञ्च 6. अर्थापत्तेः पृथक्प्रामाण्यपरीक्षणम्, केवलव्यतिरेक्यनुमाने तदन्तर्भावनिरूपणम् 7. अभावस्य प्रमाणत्वखण्डनम् 8. अभावस्य इन्द्रियग्राह्यत्वाक्षेप- परिहारप्रदर्शनम् 9. प्रामाण्यं स्वतस्त्वं परतस्त्वं वेति विचारः 10. ज्ञाततायाः पदार्थान्तरत्वखण्डनं विषयतारूपत्वसमर्थनं च 11. ज्ञाततायाः प्रामाण्यानुमापकत्वखण्डनम् 12. मानसप्रत्यक्षानुमानाभ्यां प्रामाण्यज्ञानसमर्थनम्।	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कभाषा, तर्करहस्यदीपिकासहिता, हिन्दीव्याख्याकारः आचार्यविश्वेश्वरसिद्धान्तशिरोमणिः,  
चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1977
2. तर्कभाषा, हिन्दी-अनुवादकः पं. बदरीनाथशुक्लः, मोतीलालबनारसीदासः, नवदेहली, 197

सत्यापित  
VERIFIED

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

2

कुलसचिव / Registrar  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

## द्वितीयसत्रम्

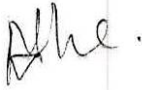
MC-3 तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः:-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः पृथिवीनिरूपणादारभ्य प्रत्यक्षखण्डान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. पृथिवीनिरूपणम् 2. अवयविसिद्धिप्रकारः 3. परमाणुसद्भावे प्रमाणप्रदर्शनम् 4. पृथिवीभेदप्रदर्शनम् 5. जलनिरूपणम् 6. तेजोनिरूपणम्	20	1
2	1. वायुनिरूपणम् 2. आकाशनिरूपणम् 3. कालनिरूपणम् 4. दिङ्निरूपणम्	20	1
3	1. आत्मनिरूपणम् (क) चार्वाकमतम् (ख) बौद्धमतम् (ग) वेदान्तमतम् (घ) सांख्यमतम् (ङ) स्वसिद्धान्तः	20	1
4	1. बुद्धिनिरूपणम् 2. जन्यप्रत्यक्षम् 3. द्रव्यप्रत्यक्षकारणप्रदर्शनम् 4. सन्निकर्षः 5. लौकिकसन्निकर्षः तद्देशश्च 6. अलौकिकसन्निकर्षः तद्देशश्च	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

### सन्दर्भग्रन्थाः:-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं. गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

प्रति:





MC-4 चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कभाषा, केशवमिश्रप्रणीता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः प्रमेयनिरूपणतः समाप्तिपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. प्रमेयनिरूपणम् 2. प्रमेयभेदाः 3. आत्मस्वरूपप्रतिपादनम् 4. शरीरलक्षणम् 5. इन्द्रियलक्षणं तद्भेदाश्च 6. मनसः इन्द्रियत्वसमर्थनम् 7. ज्ञानेन्द्रियेषु प्रमाणत्वप्रतिपादनम् 8. अर्थस्य द्रव्यादिषड्भेदप्रदर्शनम् 9. द्रव्यलक्षणम्, पृथिव्यादि- भेदप्रकारप्रदर्शनं च 10. पृथ्वीनिरूपणम् 11. जलनिरूपणम् 12. तेजोनिरूपणम् 13. वायुनिरूपणम्	20	1
2	1. कार्यद्रव्याणामुत्पत्तिविकासक्रमः 2. परमाणुनिरूपणम् 3. आकाशनिरूपणम् 4. शब्देन आकाशानुमानप्रक्रियाप्रदर्शनम् 5. काल- निरूपणम् 6. दिङ्निरूपणम् 7. आत्मनिरूपणम् 8. मनोनिरूपणम् 9. गुणलक्षणम्, तच्चतुर्विंशतिभेदाश्च 10. कर्म-सामान्ययोः प्रतिपादनम् 11. विशेषः 12. समवायः	20	1
3	1. अवयवस्वरूपम् 2. अभावनिरूपणम् 3. बाह्यार्थज्ञानधिन्नस्य अर्थस्य उपपादनम् 4. बुद्धिलक्षणम्, तद्भेदप्रदर्शनं च 5. ज्ञानस्य निराकारताप्रतिपादनम् 6. मनःप्रवृत्तिदोषाश्च 7. प्रेत्यभाव-फल-दुःखानि 8. अपवर्गः, तत्साधनानि	20	1
4	1. संशयः 2. प्रयोजनदृष्टान्तौ सिद्धान्तः 3. अवयवः 4. तर्कः 5. निर्णयवाक्यं 6. जल्प-वितण्डे 7. हेत्वाभासः 8. छलम् 9. जातिः 10. निगमनम्	20	1
5	1. अन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकं न=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कभाषा, तर्करहस्यदीपिकासहिता, हिन्दी-व्याख्याकारः आचार्यविश्वेश्वरसिद्धान्तशिरोमणिः,  
चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1977
2. तर्कभाषा, हिन्दी-अनुवादकः पं. बदरीनाथशुक्लः, मोतीलालबनारसीदासः, नवदेहली, 1976

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्री.

श्री.  
०५/०५/२३

श्री.

## तृतीयसत्रम्

MC-5 पञ्चमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः अनुमानखण्डादारभ्य गुणनिरूपणे असमवायिकारणगुणनिरूपणान्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमितिः 2. परामर्शः 3. पूर्वपक्षव्याप्तिः 4. सिद्धान्तव्याप्तिः	20	1
2	1. पक्षता 2. हेत्वाभासस्वरूपम् 3. हेत्वाभासभेदाः 4. उपमानम्	20	1
3	1. शब्दप्रमाणस्वरूपम् 2. शक्तिग्राहकाः 3. ज्ञातिशक्तिवादखण्डनम् 4. पदभेदाः 5. लक्षणा 6. समासवृत्तिः 7. शाब्दबोधकारणानि	20	1
4	1. स्मृतिरूपणम् 2. मनोनिरूपणम् 3. गुणनिरूपणम् 4. गुणसाधर्म्यम् 5. मूर्त्तामूर्त्तगुणाः 6. असमवायिकारणगुणनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

### सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं. गजाननशास्त्री सलगाँवकरा दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

Bh.

Bh.

Bh.

*(Signature)*

MC-6 षष्ठपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याप्तपञ्चकम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, माथुरीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः "प्रथमलक्षणान्तम्"	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमानप्रामाण्यव्यवस्था 2. ग्रन्थकारस्य मतम् 3. केचित्तु मतम् 4. प्रथमलक्षणस्य समासप्रकारः 5. वृत्तित्वसामान्याभावः 6. हेतुतावच्छेदकसम्बन्धनिवेशप्रयोजनम्	20	1
2	1. साध्याभावपदार्थविमर्शः 2. साध्याभावाधिकरणत्वनिवेशप्रयोजनम् 3. अन्योन्याभावात्यन्ताभावपदार्थविचारः 4. प्रतियोगितापदार्थविचारः	20	1
3	1. निरवच्छिन्नाधिकरणत्वनिवेशप्रयोजनम् 2. अन्योन्याभावस्य व्याप्यवृत्तित्वपक्षः 3. सत्तावान् जातेरित्यत्राव्यप्तिवारणप्रकारः	20	1
4	1. अन्येतुमतम् 2. केचित्तुमतम् 3. मथुरानाथस्य परिचयः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. पञ्चलक्षणी, श्रीला.ब.शा.रा.सं.विद्यापीठ प्रकाशन, नई दिल्ली, 2012
2. व्याप्तपञ्चकम्, वामाचरणभट्टाचार्यकृता विवृतिटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1988
3. व्याप्तपञ्चकम्, डॉ.शिवदत्तमिश्रकृता मद्रासनिर्झरिणीटीका, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्

Handwritten signatures and initials.

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब, सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016



MC-7 सप्तमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता, दिनकरीसहिता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः आरम्भतः निमित्तकारणनिरूपणान्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलवादः 2. ईश्वरसिद्धिः 3. पदार्थः 4. शक्तिसादृश्यपूर्वपक्षः 5. शक्तिखण्डनम् 6. सादृश्यखण्डनम्	20	1
2	1. द्रव्यविभागः 2. द्रव्यत्वजातिसिद्धिप्रकारः 3. तमोविषयकपूर्वपक्षः 4. तमसः द्रव्यत्वखण्डनम् 5. गुणविभागः 6. कर्म	20	1
3	1. सामान्यम् 2. विशेषः 3. समवायः 4. अभावः 5. पदार्थसाधर्म्यनिरूपणम्	20	1
4	1. कारणत्वनिरूपणम् 2. अन्यथासिद्धिप्रकारः 3. द्रव्यसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002

श्री

17/11/20

श्री

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

## चतुर्थसत्रम्

MC-8 अष्टमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः गुणनिरूपणे निमित्तकारणगुणनिरूपणादारभ्य समाप्तिपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. निमित्तकारणगुणनिरूपणम् 2. रूपनिरूपणम् 3. रस-गन्ध-स्पर्शनिरूपणम् 4. पाकजप्रक्रिया 5. क्षणप्रक्रिया 6 संख्या-पृथक्त्व-संयोग- विभागगुणनिरूपणम् 7. परत्वापरत्व निरूपणम्	20	1
2	1. प्रमाप्रमानिरूपणम् 2. प्रामाण्यवादः 3. व्याप्तिग्रहोपायः 4. उपाधिनिरूपणम्	20	1
3	1. शब्दस्य प्रमाणान्तरत्वव्यवस्थापनम् 2. अनुमानत्रैविध्यम् 3. अर्थापत्त्यादेः प्रमाणान्तरत्वनिराकरणम् 4. सुख-दुःख-चिकीर्षा-द्वेष-प्रयत्नगुणनिरूपणम्	20	1
4	1. गुरुमतखण्डनप्रकारः 2. विध्यर्थविचारः 3. नञर्थविचारः 4. गुरुत्व-द्रवत्व-स्नेह-वेग-भावना-धर्म-अधर्म-शब्दगुणनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

### सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं.गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

प्रम.

Me.  
04/11/23



  
सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-9 नवमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याप्तिपञ्चकम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, माधुरीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः द्वितीयलक्षणादारभ्य पञ्चमलक्षणान्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. व्याप्तद्वितीयलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. द्वितीयलक्षणे समासविचारः 3. साध्याभावपदप्रयोजनम् 4. द्वितीयलक्षणे समन्वयप्रकारः 5. घटाकाशसंयोगघटत्वान्यतराभाववान् गगनत्वादित्यत्र अव्याप्तिवारणप्रकार- चिन्तनम् 6. यद्वापक्षः	20	1
2	1. व्याप्तितृतीयलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. तृतीयलक्षणपरिष्कारः 3. तृतीयपञ्चमलक्षणयोः अभेदयत्वनिराकरणम् 4. व्याप्तचतुर्थलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 5. चतुर्थलक्षणोपस्थापनम् 6. साकल्यपदप्रयोजनम्	20	1
3	1. व्यासज्यवृत्तिपदार्थः 2. अव्याप्यवृत्तिसाध्यकाव्याप्तिवारणप्रकारः 3. व्यापकत्वपरिष्कारः 4. चतुर्थलक्षणे वस्तुतस्तुपक्षः	20	1
4	1. व्याप्तिपञ्चमलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. पञ्चमलक्षणविचारः 3. साध्यवत्पदपरिष्कारः 4. केवलान्वयिन्यभावात्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=(03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%पर्यन्तं अधिकम्=05अंकाः) अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. पञ्चलक्षणी, श्रीला.ब.शा.रा.सं.विद्यापीठ प्रकाशन, नई दिल्ली 2012
2. व्याप्तिपञ्चकम्, वामाचरणभट्टाचार्यकृता विवृतिटीका, मास्टरखिलाडीलालः, वाराणसी, 1988
3. व्याप्तिपञ्चकम्, डॉ.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गानिर्झरिणीटीका, चौखम्बासंस्कृत प्रतिष्ठानम्

17/7/23

17/7/23

17/7/23

17/7/23

MC-10 दशमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः दिनकरीसहिता पृथिवीनिरूपणाद्वारभ्य आत्मनिरूपणान्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. पृथिवीनिरूपणम्	20	1
2	1. जलनिरूपणम् 2. तेजोनिरूपणम् 3. वायुनिरूपणम्	20	1
3	1. आकाशनिरूपणम् 2. कालनिरूपणम् 3. दिङ्निरूपणम्	20	1
4	1. आत्मनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002

प्रो.

Dr. H.





पञ्चमसत्रम्

MC-11 एकादशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- सिद्धान्तलक्षणम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, जागदीशीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः आरम्भतः "भवति चैवमन्योन्याभावोऽपि प्रतियोग्यसमानाधिकरण" इति दीधित्यन्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मणिलक्षणविचारः 2. नञ्व्यत्यासस्य प्रयोजनम् 3. अनवच्छेदकत्वानुसरणे बीजम् 4. दीधितिलक्षणविचारः 5. दण्ड्यादौ साध्ये इति दीधितिग्रन्थविचारः 6. यद्रूपविशिष्टस्य फलम् 7. 'सामानाधिकरण्यव्यक्तीनां भेदेऽपि' इतिदीधितिग्रन्थविचारः	20	1
2	1. प्राच्य-नव्यदिशा प्रतियोग्यसमानाधिकरणदलप्रयोजनप्रदर्शनम् 2. 'न च यो यदीय' इत्यादि दीधितिग्रन्थविचारः 3. 'अयं संयोगसामान्याभाववान्' इत्यादिदीधितिग्रन्थविवरणम् 4. 'न च प्रतियोग्यनवच्छेदकतयैव' दीधितिग्रन्थविवेकः	20	1
3	1. नवीनास्तूत्पत्तिकालावच्छेदेन घटादौ गुणस्य' इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 2. 'नोपादेयञ्च सर्वथैव व्याप्यवृत्तिसाध्यके' इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 3. प्रतियोग्यसमानाधिकरण्यं च इत्यादि दीधितिग्रन्थः	20	1
4	1. अत्यन्तपदञ्चेत्यादिदीधितिग्रन्थादारभ्य भवति चैवमन्योन्याभावेति दीधित्यन्तो भागः 2. जगदीशतर्कालङ्कारस्य परिचयः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः ( 75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

१. सिद्धान्तलक्षणम्, पं.वामाचरणभट्टाचार्यविरचिता विवृतिटीका, मास्टर खेलाड़ीलालः, वाराणसी,

१९८८

२. सिद्धान्तलक्षणम्, पं.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गाटीकासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, १९८४

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय

१५/१२/२३

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब संस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-12 द्वादशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्यधिकरणम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, जागदीशीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः प्रथमलक्षणान्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अथेदं वाच्यं ज्ञेयत्वादिति मणिग्रन्थः 2. प्रमेयमात्रस्य सुलभः इति दीधितिग्रन्थव्याख्या 3. व्यधिकरणग्रन्थस्य प्रथमलक्षणमात्रम् 4. यत्समानाधिकरणपदप्रयोजनम्	20	1
2	1. यावत्पदप्रयोजनम् 2. साध्यतावच्छेदकावच्छिन्नपदप्रयोजनम् 3. हेतुतावच्छेदकसम्बन्धनिवेशप्रयोजनम् 4. सर्वत्रैव गोत्वाद्यभावस्येत्यादि दीधितिग्रन्थस्य व्याख्या	20	1
3	1. रूपादि- सामान्याभावे साध्ये पृथिवीत्वादिकं सद्धेतुरेव" इत्यादिदीधितिग्रन्थव्याख्या 2. 'न च प्रतियोगिवद्ध्वंस' इत्यादिदीधितिग्रन्थव्याख्या'	20	1
4	1. "अत एवान्तराश्यामे" इत्यादि दीधितिग्रन्थव्याख्या 2. तत्सामानाधिकरण्यञ्चेति दीधितिग्रन्थविचारः 3. स्वविशिष्टपदसार्थक्यम् 4. जागदीशमतोपस्थापनम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः). अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. व्यधिकरणम्, श्रीरामप्रपन्नाचार्यकृता दीपिकाटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1958

म.म.ग. 182

म.म.ग. 182  
04/07/23

*Signature*

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-13 त्रयोदशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- पक्षताप्रकरणम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, जागदीशीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः प्रारम्भतः पक्षसाध्यभेदेन पक्षताया भेदात्पक्षक पृथगेव कार्यकार्यकारणभावेत्यादिदीधित्यन्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. पक्षतानिरूपणे सङ्गतिप्रदर्शनम् 2. सन्दिग्धसाध्यधर्मत्वं पक्षत्वमिति मणिलक्षणविचारः 3. संशयपदप्रयोजनम् 4. संशयत्वविचारः 5. केचित्तुमते संशयत्वपरिष्कारः	20	1
2	1. सन्देहो हि न विशेषणमित्यादिमणिग्रन्थ विचारः 2. संशययोग्यतानिराकरणप्रकारः 3. ननु तत्रापि पुनरनुमित्सा इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 4. अनुमितिजनिकेच्छैव पक्षता इति मिश्रमतनिराकरणप्रकारः	20	1
3	1. सिद्धान्तपक्षता लक्षणविचारः 2. सिषाधयिषापदार्थविचारः 3. यादृशयादृशोच्छासत्त्वे सिद्धौसत्यामित्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 4. धूमेनानुमिन्यामितिच्छायामित्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 5. यदि च तत्रानुमितिस्तदा सिद्धिसत्त्वे इत्यादि दीधितिग्रन्थविचारः 6. लिङ्गविशेषणापि च नियन्त्रितं पक्षत्वमित्यादि दीधितिग्रन्थविचारः 7. साधकमानविचारः 8. पाषाणमयत्वादिना पर्वते इत्यादि दीधितिग्रन्थविचारः	20	1
4	1. यदि पर्वतत्व सामानाधिकरण्येन इत्यादि दीधितिग्रन्थविचारः 2. पक्षतावच्छेदकस्य सामानाधिकरण्येन इत्यादि दीधितिग्रन्थविचारः 3. इत्थं च लिङ्गाभेदन्यायोऽनुसरणीयः 4. साध्यविशेष्यकसिध्यनन्तरमित्या- दिदीधितिग्रन्थविचारः 5. अत्र च व्याप्तिस्मरणादिना इत्यादिदीधितिग्रन्थ- विचारः 6. मिश्रमतोपस्थापनं तत्खण्डनञ्च 7. पक्षसाध्यभेदेन पक्षताया भेदात् इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः।	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः- 1. पक्षताप्रकरणम्, पं.शिवदत्तमिश्रकृतगंगाटीकासहिता, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 1980

17/11/23

हेमचन्द्र  
04/11/23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

षष्ठसत्रम्

MC-14 चतुर्दशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- सिद्धान्तलक्षणम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, जागदीशीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः “तद्विशिष्टस्य च हेत्वधिकरणवृत्तित्वं वाच्यम्” इत्यादिदीधितिग्रन्थादारभ्य समाप्तिपर्यन्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. 'तद्वृत्तिभिन्नत्वं तु नार्थः' इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 2. प्रतियोग्यसमानाधिकरणपदस्य त्रिविधार्थनिराकरणप्रकारचिन्तनम् 3. 'अत्र च ग्राह्यसामानाधिकरण्ये' इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः	20	1
2	1. 'यद्वा' कल्पविचारः 2. 'अत एव गोत्वत्वग्रह' इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 3. 'नन्वष्टद्रव्यातिरिक्तद्रव्य' इत्यादिदीधितिग्रन्थविवेकः 4. 'न च तादृशसम्बन्धेन' इत्यादिदीधितिग्रन्थविमर्शः	20	1
3	1. 'समवायेन जाते साध्यत्वे मेयत्वादावतिव्यप्ति' इति दीधितिग्रन्थव्याख्या। 2. 'मैवम्, साध्यतावच्छेदकसम्बन्धसामान्ये' इति दीधितिग्रन्थव्याख्या।	20	1
4	1. 'स्वरूपसम्बन्धेन गगनादेवृत्तिमत्त्वे तु' इत्यादिदीधितिग्रन्थव्याख्या। 2. 'समवायसम्बन्धेन' इत्यादिदीधितिग्रन्थमारभ्य समाप्त्यन्तो भागः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. सिद्धान्तलक्षणम्, पं.वामाचरणभट्टाचार्यविरचिता विवृतिटीका, मास्टर खेलाडीलालः, वाराणसी, 1988
2. सिद्धान्तलक्षणम्, पं.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गाटीकासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1984

श्री. शिव

श्री. शिव  
०५/१२/२३

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016



MC-15 पञ्चदशपत्रम्	1- पाठ्यग्रन्थः- व्यधिकरणम्- म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, जागदीशीसहितम्। व्यधिकरणग्रन्थस्य द्वितीयलक्षणविचारमारभ्य चक्रवर्तिलक्षणान्तो भागः।	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. व्यधिकरणग्रन्थस्य द्वितीयलक्षणविचारः।	20	1
2	2. चक्रवर्तिप्रथमलक्षणविचारः।	20	1
3	1. चक्रवर्तिद्वितीयलक्षणविचारः। 2. चक्रवर्तितृतीयलक्षणपरिचयः।	20	1
4	1. प्रतियोग्यसमानाधिकरणपदार्थविमर्शः 2. सत्त्ववति च गुणादौ इत्याद्यारभ्य चक्रवर्तिलक्षणान्तो भागः।	20	1
5	4. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 5. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 6. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. व्यधिकरणम्, श्रीरामप्रपन्नाचार्यकृता दीपिकाटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1958

11/11/23

*[Handwritten Signature]*

महाराष्ट्र

04/11/23

*[Handwritten Signature]*

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

सप्तमसत्रम्

MC-16 घोडशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम्, (गादाधरीसहितम्), म.म.गादाधरभट्टाचार्यविरचितम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 4
ईकाई	पाठ्यविषयाः - सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम्, (गादाधरीसहितम्) आदितः प्रथमलक्षणान्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अथ हेत्वाभासास्तत्त्वनिर्णयेत्यादिमणिग्रन्थार्थः 2. एतावताप्रबन्धेन सपरिकरं हेतुमित्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 3. प्रथमलक्षणसमन्वयप्रकारः	20	1
2	1. मूलोक्तलक्षणानां दुष्टहेतुलक्षणत्वे दोषेष्वतिव्याप्तिः इति दीधितिग्रन्थविचारः 2. यथाश्रुतमिदं हेतुदोषाणां लक्षणम् 3. हेत्वभासपदस्य व्युत्पत्तिः 4. तत्रानुमितपदम् अनुमितनिष्ठेत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः	20	1
3	1. साध्यव्याप्यहेतुमान् पक्ष इत्यादिदीधितिग्रन्थपरिष्कारः 2. द्वितीयदलप्रवेशस्य प्रयोजनम् 3. अथ लिङ्गोपधानमते हेतोः सर्वत्रैवेत्यादिगादाधरग्रन्थविचारः 4. तेन एकत्र हेतौ इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 5. यथार्थपदसार्थक्यविचारः 6. ननु प्रतिबन्धकज्ञानविषयेत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः	20	1
4	1. अथ विशिष्टविषयकं ज्ञानं प्रतिबन्धकमित्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 2. केचित्तु दुष्टानामेव हेतूनामेतानि लक्षणानि तत्र तृतीयमिव प्रथममध्येत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थः

1. सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम् (गादाधरी), पं. वामाचरणभट्टाचार्यस्य चन्द्रकलाकलाविलासाख्य टीकाद्वयसम्बलिता, श्रीसाधुवेलाश्रमः, चौखम्बाप्रकाशनम्, वाराणसी, सं. 2010
2. सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम्, पं. बलदेवभट्टाचार्यकृता बलदेवीटीका, पं. रूपनाथदेवशर्माकृता बलदेवीटीका, पं. रूपनाथदेवशर्माकृत विमलप्रभाटीका, मिथिलाविद्यापीठ ग्रन्थमाला दरभंगा, 1970

म.म.

वि.स.

म.म.ग.भ.भ.भ.  
04/11/23

Deer

MC-17 सप्तदशपत्रम्	ग्रन्थनाम- शब्दशक्तिप्रकाशिका, महामहोपाध्यायजगदीशतर्कालङ्कारविरचिता	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 4
ईकाई	पाठ्यविषयाः शब्दशक्तिप्रकाशिका नामप्रकरणान्ता "अष्टादशकारिकान्तो भागः"	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. न्यायशास्त्रे शब्दशक्तिप्रकाशिकायाः स्थानम् 2. जगदीशस्येतिवृत्तम् 3. प्रतिज्ञासहितं मङ्गलपद्यम्, कारिका- 1-2 4. शब्दप्रामाण्यनिरूपणम्, कारिका- 03 5. शब्दप्रामाण्यनिरूपणम्, कारिका- 04	20	1
2	1. शब्दप्रामाण्यवादे वैशेषिकमतोपस्थापनम् 2. न्यायदिशा शब्दस्य प्रमाणान्तरत्वव्यवस्थापनम् 3. शब्दप्रामाण्यवादे जरन्मीमांसकमतोपस्थापनं तन्निराकरणञ्च, कारिका-05	20	1
3	1. सार्थकशब्दनिरूपणम्, कारिका- 06 2. सार्थकशब्दभेदप्रदर्शनम् 3. प्रकृतिलक्षणनिरूपणम्, कारिका- 07 4. प्रकृतिलक्षणे लाघवपक्षनिरूपणम्, कारिका-08 5. प्रत्ययलक्षणनिरूपणम्, कारिका- 09 6. प्रत्ययलक्षणविषये शाब्दिकमतोपस्थापनं तन्निराकरणप्रकारचिन्तनञ्च 7. लाघवपक्षे प्रत्ययलक्षणम्, कारिका-10	20	1
4	1. निपातलक्षणनिरूपणम्, कारिका-11 2. कारिका- 12 3. वाक्यनिरूपणम्, कारिका- 13 4. वाक्यनिरूपणे अमरसिंहमतोपस्थापनं तन्निराकरणञ्च 5. प्रकृतिविभागः, कारिका-14 6. नामनिरूपणम्, कारिका-15 7. नामविभागः, कारिका- 16 8. रूढनामलक्षणनिरूपणम्, कारिका- 17 9. रूढनामविभागः, कारिका- 18	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः ( 75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.) अंकाः 05	20	

**सन्दर्भग्रन्थः**

1. शब्दशक्तिप्रकाशिका, पं. श्रीकृष्णकान्तविद्याकृता कृष्णकान्ती टीका श्रीरामभद्रसार्वभौमकृता रामभद्री टीका सम्पा. पं. तुण्डीराज शास्त्री चौखम्बाविश्वभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी, तृतीयप्रकाशनम्, 1991
2. शाब्दबोधमीमांसा, प्रो. रामानुजताताचार्यः, रा. सं. संस्थान, नई दिल्ली, 2005
3. शब्दशक्तिप्रकाशिकासमीक्षणम् (मूलजागदीशीसहितम्), डॉ. विष्णुपदमाहापात्रः, मान्यताप्रकाशनम्, नई दिल्ली, 2005

*[Handwritten signature]*

*[Handwritten signature]*

*[Handwritten signature]*  
04/7/23

*[Handwritten signature]*

MC-18 अष्टादशपत्रम्	ग्रन्थनाम-न्यायभाष्यम्, आचार्यवात्स्यायनविरचितम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 4
ईकाई	पाठ्यविषयाः - प्रथमोऽध्यायः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. प्रमाणस्य अर्थवत्त्वविचारः 2. प्रथमसूत्रार्थविचारः 3. अपवर्गस्वरूपचिन्तनम् 4. प्रमाणविचारः, प्रथमाध्यायस्य प्रथमाह्निके तृतीयसूत्रादारभ्य अष्टमसूत्रं यावत्	20	1
2	1. प्रमेयाणि 2. संशयः 3. प्रयोजन-दृष्टान्तपदार्थः 4. सिद्धान्तः	20	1
3	1. अन्वयवाः 2. तर्कः 3. निर्णयः 4. वादः 5. जल्पः 6. वितण्डा	20	1
4	1. हेत्वाभासाः 2. छलम् 3. जातिः 4. निग्रहस्थानम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.) अंकाः 05	20	

**सन्दर्भग्रन्थः**

- 1 न्यायभाष्यम् (प्रसन्नपदा), पं. सुदर्शनाचार्यकृता सम्पा. स्वामीद्वारिकादासशास्त्री, सुधीप्रकाशनम्, वाराणसी, 1986
- 2 न्यायदर्शनम्, पं. तुण्डिराजशास्त्री (प्रकाशिका हिन्दी टीका) सम्पा. प्रो. श्रीनारायणमिश्रः चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, वाराणसी, 1990
- 3 naya sutra of gotama, translated by m. m. s. c. vidya bhushana, motilal banarasi das, new delhi, 1988
- 4 न्यायदर्शनम्, विश्वनाथभट्टाचार्यकृता विश्वनाथवृत्तिः, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 1986
- 5 न्यायदर्शनम्, आचार्यशालिग्रामशास्त्री हिन्दीव्याख्याकारः, दार्शनिकानुसंधान केन्द्रम्, ऊना, हिमाचलः, 1990
- 6 न्यायसूत्रविवरणम्, गम्भीरवंशजस्य प्राच्यविद्यासंशोधनालयः, मैसूर, 1992

1/1

1/1

1/1/2/1/1/1  
04/1/1/2/3

1/1

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

अष्टमसत्रम्

MC-19 एकोनविंशतितमं पत्रम्	ग्रन्थनाम- सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम्, गादाधरीसहितम्, म.म.गदाधरभट्टाचार्यविरचितम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 4
ईकाई	पाठ्यविषयाः - द्वितीयलक्षणादारभ्य अत्र वदन्तिकल्पान्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1.द्वितीयलक्षणम् 2.द्वितीयलक्षणे तृतीयार्थविचारः 3.यद्विज्ञयकत्वेन यादृष्टविष्टिज्जयकत्वेन इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 4.अवच्छेदकत्वं चेहाऽनतिरिक्तवृत्तित्वम् 5.अनतिरिक्तवृत्तित्वपरिष्कारः	20	1
2	1.अव्यापकीभूतविषयिताशून्यत्वनिवेशस्य फलम् 2.ज्ञानवैशिष्ट्यान्वयवच्छिन्नत्वस्य प्रतिबन्धकताविशेषणत्वे दोषोद्भावनम् 3.विशिष्टद्वयाघटितत्वनिवेशस्य प्रयोजनम्	20	1
3	1.विशेषणीयञ्च तादृशविशिष्टान्तराघटितत्वेन इति दीधितिग्रन्थविचारः 2.व्यभिचार- घटितबाधेऽव्याप्तित्वात्प्रकारचिन्तनम् 3.प्रथमं 'न च कल्पः' इति चिन्तनम् 4. द्वितीयं 'न चेति कल्पविचारप्रदर्शनम् 5.तृतीयं 'न चे'त्यादिकल्पविचारः	20	1
4	1.चतुर्थं 'न चे'त्यादिकल्पविचार 2.एवञ्च पक्षतावच्छेदकादिविरहविशिष्टः पक्ष इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 3.यादृशधर्मिणि यादृशार्थवत्ताज्ञानमनुमितिप्रतिबन्धकमित्यादि.दीधितिग्रन्थविचारः 4.अथ पर्वतत्वेन पक्षत्वे इत्यादिदीधितिग्रन्थविचारः 5.अत्र वदन्तिकल्पविचारः	20	1
5	1.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3.शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4.उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.) अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थः

1. सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम् (गादाधरी), पं. वामाचरणभट्टाचार्यस्य चन्द्रकलाकलाविलासाख्य टीकाद्वयसम्बलिता,  
श्रीसाधुवेलाश्रमः, चौखम्बाप्रकाशनम्, वाराणसी, सं. 2010
2. सामान्यनिरुक्तिप्रकरणम्, पं. बलदेवभट्टाचार्यकृता बलदेवीटीका, पं. रूपनाथदेवशर्माकृता बलदेवीटीका, पं.  
रूपनाथदेवशर्माकृत विमलप्रभाटीका, मिथिलाविद्यापीठ ग्रन्थमाला दरभंगा, 1970

Handwritten signatures and dates: 04/07/23



स्वशास्त्रसम्बद्धवैकल्पिकविषयाः (MS-1)

शास्त्रीयविषयविशेषचयनात्मकपाठ्यक्रमः

नव्यन्यायः (MS-1)

तृतीयसत्रम्

MS-1 प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कसंग्रहः, अन्नम्भट्टविरचितः, दीपिकासहितः,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः प्रारम्भतः विपक्षनिरूपणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलस्य सप्रयोजनत्वसाधनम् 2. पदार्थः 3. तमसो द्रव्यान्तरत्वनिराकरणम् 4. गुणः 5. कर्म	20	1
2	1. सामान्यम् 2. विशेषः 3. समवायः 4. अभावः 5. पृथिव्यादिनवद्रव्याणि 6. रूपादिगुणतः बुद्धिगुणं यावत्	20	1
3	1. कारणानि 2. प्रत्यक्षप्रमा तद्भेदः 3. सन्निकर्षः	20	1
4	1. अनुमानम् 2. लिङ्गभेदाः 3. पक्षादिस्वरूपम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कसंग्रहः, न्यायबोधिनी-पदकृत्य-दीपिका-किरणावलीव्याख्योपेतः, व्यासप्रकाशन,
2. तर्कसंग्रहः, सम्पा. गोविन्दाचार्यः, दीपिका-न्यायबोधिनी-पदकृत्य- श्रीनिवासमुखोल्लासिनी-  
श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्या संवलितः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2015

प्रमः  
04-7-23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब संस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-2 द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कामृतम्, जगदीशतर्कालङ्कारकृतम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः प्रारम्भतः प्रत्यक्षनिरूपणान्तं यावत्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलश्लोकार्थः 2. पदार्थः 3. द्रव्यम् 4. द्रव्यसाधर्म्यवैधर्म्यप्रकरणम् 5. द्रव्योत्पत्तिप्रक्रिया 6. द्रव्यसद्भावे प्रमाणम्	20	1
2	1. आकाशादिद्रव्यसद्भावे प्रमाणम् 2. द्रव्यनाशप्रक्रिया 3. गुणनिरूपणम् 4. गुणोत्पत्तिप्रक्रिया 5. पाकजप्रक्रिया	20	1
3	1. संयोगविभागपरत्वापरत्वानि 2. चित्ररूपसद्भावे प्रमाणम् 3. बुद्धिः 4. अनुभवः 5. सुखादयः 6. गुणाः 7. कर्म 8. सामान्यम् 9. विशेषः	20	1
4	1. समवायः 2. अभावः 3. प्रत्यक्षप्रमाणम् 4. सन्निकर्षः 5. प्रत्यक्षभेदः 6. प्रामाण्यविचारः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः).	अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05 20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कामृतम्, सम्पा. प्रो.पीयूषकान्तदीक्षितः, तरङ्गिणीचषकव्याख्या एवं  
चषकतात्पर्यटीकाव्याख्यासमेतम्, नागप्रकाशनम्, देहली, 2003
2. तर्कामृतम्, सम्पा. डॉ.बिष्णुपदमहापात्रः, म.म.जीवनकृष्णतर्कतीर्थकृता  
मान्यताप्रकाशनम्, 2006

प्रो.

Dr.

Dr.

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016



## चतुर्थसत्रम्

MS-3 तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कसंग्रहः, अन्नभट्टविरचितः, दीपिकासहितः,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः हेत्वाभासतः ग्रन्थसमाप्तिं यावत्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. हेत्वाभासभेदाः 2. उपमानम्	20	1
2	1. शब्दप्रमाणम् 2. शाब्दकारणानि 3. वाक्यभेदः	20	1
3	1. प्रामाण्यविचारः 2. अयथार्थानुभवभेदाः 3. सुखदुःखधर्माधर्माः 4. संस्काराः	20	1
4	1. कर्म 2. सामान्यम् 3. विशेषः 4. समवायः 5. अभावः 6. सप्तपदार्थेषु षोडशपदार्थान्तर्भावत्वविचारः 7. विध्यर्थविचारः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः).	अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05	20

### सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कसंग्रहः, न्यायबोधिनी-पदकृत्य-दीपिका-किरणावलीव्याख्योपेतः, व्यासप्रकाशन,
2. तर्कसंग्रहः, सम्पा. गोविन्दाचार्यः, दीपिका-न्यायबोधिनी-पदकृत्य- श्रीनिवासमुखोल्लासिनी-  
श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्या संवलितः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2015

1/1/1

the

1/1/1

1/1/1

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
पौ-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-4 चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कामृतम्, जगदीशतर्कालङ्कारकृतम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः अनुमानप्रकरणादारभ्य ग्रन्थसमाप्तिं यावत्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमानम् 2. व्याप्तिः 3. अनुमानभेदाः 4. उपाधिः 5. हेत्वाभासाः	20	1
2	1. उपमानम् 2. शब्दप्रमाणम् 3. शाब्दकारणानि 4. वृत्तिः - शक्तिलक्षणे 5. शाब्दबोधप्रक्रिया	20	1
3	1. लकारार्थनिर्णयः 2. विध्यर्थः 3. सन्प्रत्ययार्थः 4. यडर्थः 5. क्तवार्थः 6. तुमुल्प्रत्ययार्थः 7. शतृशानच्प्रत्ययार्थः	20	1
4	1. कर्मद्वयार्थः 2. समासार्थः 3. नञर्थः 4. एवकारार्थः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः ( 75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कामृतम्, सम्पा. प्रो.पीयूषकान्तदीक्षितः, तरङ्गिणीचषकव्याख्या एवं चषकतात्पर्यटीकाव्याख्यासमेतम्, नागप्रकाशनम्, देहली, 2003
2. तर्कामृतम्, सम्पा. डॉ.बिष्णुपदमहापात्रः, म.म.जीवनकृष्णातर्कतीर्थकृता विवृतिटीका, मान्यताप्रकाशनम्, 2006

1/11/23

She.

09-7-23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

## पञ्चमसत्रम्

MS-5 प्रथमपत्रम्	ग्रन्थनाम - प्रशस्तपादभाष्यम्, प्रशस्तपादाचार्यविरचितम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 4
ईकाई	पाठ्यविषयाः - आदितः गुणनिरूपणे विभागप्रकरणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. वैशेषिकदर्शनस्य परिचयः 2. प्रशस्तपादाचार्यस्येतिवृत्तम् 3. मङ्गलश्लोकार्थः 4. पदार्थाः 5. पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्यप्रकाशनम् 6. द्रव्याणां साधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम् 7. पृथिवीस्वरूपम् 8. जलस्वरूपम् 9. तेजस्वरूपम् 10. वायुस्वरूपम्	20	1
2	1. सृष्टिसंहारप्रक्रिया 2. आकाशस्वरूपम् 3. कालस्वरूपम् 4. दिक्स्वरूपम् 5. आत्मस्वरूपम् 6. मनोनिरूपणम्	20	1
3	1. गुणानां साधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम् 2. रूपस्वरूपम् 3. रसस्वरूपम् 4. गन्धस्पर्शनिरूपणम् 5. पाकजप्रक्रिया	20	1
4	1. संख्यानिरूपणम् 2. परिमाणस्वरूपम् 3. पृथक्त्वस्वरूपम् 4. संयोगनिरूपणम् 5. विभागनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थः

1 प्रशस्तपादभाष्यम्, श्रीधरभट्टकृता न्यायकन्दलीटीका, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1977

2 प्रशस्तपादभाष्यम्, सम्पादकः डा. श्रीनिवासशास्त्री, इण्डोविजन प्रा. लि. प्रकाशनम्, गाजियाबादः, 1984

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-6 द्वितीयपत्रम्	ग्रन्थनाम - न्यायमञ्जरी, आचार्यजयन्तभट्टविरचिता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ४
ईकाई	पाठ्यविषयाः- आरम्भतः प्रमाणाविभागाक्षेपपर्यन्तम्।	अङ्काः	क्रेडिट
1	1.न्यायदर्शनस्य परिचयः 2.आचार्यजयन्तभट्टस्यैतिवृत्तम् 3.मङ्गलाचरणम् 4.ग्रन्थावतरणश्लोकाः 5.शास्त्राध्ययनस्य प्रयोजनम् 6.शास्त्रविभाजनम् 7. वेदाङ्गानि मीमांसा च 8.न्यायविस्तरशब्दार्थाः 9.न्यायशास्त्रस्य विद्यास्थानत्वम् 10.चतुर्दशविद्यास्थानानि	20	1
2	1.शास्त्रारम्भस्य प्रयोजनम् 2.शास्त्राधिकारी 3.न्यायस्यादिमसूत्रं तत्प्रयोजनञ्च 5.शास्त्रप्रवृत्तिः 6. आदिवाक्यस्य उपादेयता 7.अनुबन्धचतुष्टयम् 8.पदार्थोद्देशः 9.प्रथमसूत्रस्य समासविचारः 10. तत्त्वस्वरूपम् 11.पदार्थतत्त्वज्ञानान्निःश्रेयसम् 12.संशयादिपदार्थानां पृथग्निर्वचनत्वे युक्तिप्रदर्शनम्	20	1
3	1.प्रमाणलक्षणविचारः 2.सामग्री प्रमाणमिति पक्षोपस्थापनम् 3.सामग्रीस्वरूप विचारः 4.बौद्धसम्मतप्रमाणस्वरूपनिराकरणम् 5.कारकपदार्थविचारः 6.धात्वर्थविचारः	20	1
4	1.प्रामाण्यपदार्थविचारः 2.प्रामाण्यविषये धर्मकीर्तिमतोपस्थापनं तन्निराकरणञ्च 3.सांख्याभिमतप्रमाणलक्षणं तन्निराकरणञ्च 4.प्रमाणसांख्याविषये न्यायसिद्धान्तः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकाः, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थः

- 1 न्यायमञ्जरी, पं चन्द्रधरकृता ग्रन्थिभङ्गिगटीका, सम्पादकः पं, गौरीनाथशास्त्री, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1982
- 2 न्यायमञ्जरी, पं. सूर्यनारायणशुक्लकृता विवरणव्याख्या, चौखम्बा सं. सीरीज वाराणसी, 1971
- 3 न्यायमञ्जरी, डा. सिद्धेश्वर भट्टशशिप्रभा कुमार की हिन्दी टीका, विद्याविधि प्रकाशनम्, देहली,
- 4 न्यायमञ्जरी (प्रथमो भागः), के, ए, वरदराजाचार्यकृता न्यायसौरभाष्यसंस्कृतटीका, प्राच्यविद्यासंशोधनालयः, मैसूर, 1969
- 5 न्यायमञ्जरी, eng. Tr. By j. bhattacharya, vol 1, delhi, 1978
- 6 न्यायमञ्जरी, eng. Tr. By v. n. jha, vol 1, delhi, 1995

श्री

04/01/23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

षष्ठसत्रम्

MS-7 सप्तमपत्रम्	ग्रन्थनाम - प्रशस्तपादभाष्यम्, प्रशस्तपादाचार्यविरचितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ४
ईकाई	पाठ्यविषयाः 'गुणनिरूपणे परत्वनिरूपणादारभ्य समवायनिरूपणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1.परत्वापरत्वबुद्धिनिरूपणम् 2.बुद्धिस्वरूपम् 3.अविद्यासंशयस्वरूपम् 4.विपर्ययस्वरूपम् 5. अनध्यवसायस्वरूपम् 6.स्वप्नस्वरूपम् 7.विद्या-प्रत्यक्षस्वरूपम्	20	1
2	1.अनुमानस्वरूपम् 2.अनुमानभेदप्रदर्शनम् 3.शब्दादिप्रमाणस्य 4.अनुमानान्तर्गतत्वसाधनम् 5. परार्थानुमानम् 6.हेत्वाभासाः	20	1
3	1.निर्णयस्वरूपम् 2.स्मृतिः 3.सिद्धदर्शनम् 4.सुखम् 5.दुःखम् 6.इच्छा 7.द्वेषः 8.प्रयत्नः 9. गुणत्वद्रवत्वयोः स्वरूपम् 10. स्नेहः 11.संस्काराः 12.धर्मः 13. अधर्मस्वरूपम्	20	1
4	1.बन्धमोक्षौ 2.शब्दस्वरूपम् 3.कर्मपदार्थनिरूपणम् 4.सामान्यपदार्थनिरूपणम् 5. विशेषपदार्थनिरूपणम् 6.समवायपदार्थनिरूपणम्	20	1
5	1.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3.शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4.उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकाः, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थः

- 1 प्रशस्तपादभाष्यम्, श्रीधरभट्टकृत न्यायकन्दलीटीका, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1977
- 2 प्रशस्तपादभाष्यम्, सम्पादकः डा. श्रीनिवासशास्त्री, इण्डोविजन प्रा. लि. प्रकाशनम्, गाजियाबादः, 1984

1/1/1

1/1/1

वि. वि.  
04-7-23

सत्यापित  
VERIFIED

1/1/1

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

21

कुलसचिव / Registrar  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-8 अष्टमपत्रम्	ग्रन्थनाम - न्यायमञ्जरी, आचार्यजयन्तभट्टविरचिता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ४
ईकाई	पाठ्यविषयाः ' बौद्धाभिमप्रमाणद्वैविध्यनिरूपणादारभ्य सम्भवैतिह्योर्मानान्तरत्वनिरासान्तो भागः '	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. बौद्धाभिमप्रमाणद्वैविध्यनिरूपणं तन्निराकरणञ्च 2. विषयवैविध्यसाधकानुमानखण्डनम् 3.सांख्यसम्मतप्रमाणत्रैविध्यनिराकरणम् 4. प्रमाणसंप्लवः 5.बौद्धमतानुसारमनुमानोपपादनं तन्निराकरणञ्च 6.अनुमाने प्रमाणसंप्लवस्य दुर्वरता 7.प्रमाणसंप्लवे सिद्धान्तपक्षः 8.प्रमाणसंप्लवस्य उपसंहारः	20	1
2	1.चतुर्विधातिरिक्तप्रमाणसंख्यापरीक्षा 2.अर्थापत्तेः प्रमाणान्तरत्वसाधनम् 3.श्रुतार्थापत्तिः 4.अर्थापत्तेः प्रमाणान्तरत्वनिराकरणम् 5.शक्तेः पदार्थान्तरत्वनिराकरणम् 6. अर्थापत्तिविषये प्राभाकरमतम् 7.प्रभाकरमतखण्डनम् 8.अन्येषां मतखण्डनम् 9. प्रभाकरप्रतिपादितश्रुतार्थापत्तिनिराकरणम् 10.आलङ्कारिकमतोपस्थापनं तन्निराकरणञ्च	20	1
3	1.अनुपलब्धे प्रमाणान्तरत्वसाधनम् 2.अभावस्य इन्द्रियग्राह्यत्वनिराकरणम् 3.अभावस्य अनुमेयत्वनिराकरणम् 4.अभावस्य प्रमाणान्तरत्वनिराकरणे सिद्धान्तपक्षोपस्थापनम् 5. अभावस्य चाक्षुषत्वप्रदर्शनम् 6.अभावप्रत्यक्षत्वप्रतिपादनम्	20	1
4	1.सन्निकर्षस्यावश्यकता 2.अभावस्यानुमेयत्वनिराकरणम् 3. बौद्धाभिमतनिराकरणोपक्रमः 4.परिणामवादीमतेऽभावस्वरूपनिराकरणम् 5.भावाभावयोः पार्थक्यम् 6.सम्भवैतिह्ययोः प्रमाणान्तरत्वनिराकरण- प्रकारः	20	1
5	1.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3.शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4.उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकाः, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.) अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थः

- 1 न्यायमञ्जरी, पं चन्द्रधरकृता ग्रन्थिभङ्गीटीका, सम्पादकः पं. गौरीनाथशास्त्री, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1982
- 2 न्यायमञ्जरी, पं. सूर्यनारायणशुक्लकृता विवरणव्याख्या, चौखम्बा सं. सीरीज वाराणसी, 1971
- 3 न्यायमञ्जरी, डा. सिद्धेश्वर भट्टशशिप्रभा कुमार की हिन्दी टीका, विद्याविधि प्रकाशनम्, देहली.
- 4 न्यायमञ्जरी (प्रथमो भागः), कं, ए, वरदराजाचार्यकृता न्यायसौरभाख्यसंस्कृतटीका, प्राच्यविद्यासंशोधनालयः, मैसूर, 1969
- 5 न्यायमञ्जरी, eng. Tr. By j. bhattacharya, vol 1, delhi, 1978
- 6 न्यायमञ्जरी, eng. Tr. By v. n. jha, vol 1, delhi, 1995

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)  
Assistant Registrar (Academic)  
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

22

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय  
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University  
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016  
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

सत्यापित  
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

04-7-2023